WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)
z dnia 7 września 2006 r.*

W sprawie C-489/04

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Verwaltungsgericht Sigmaringen (Niemcy) postanowieniem z dnia 28 września 2004 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 29 listopada 2004 r., w postępowaniu:

Alexander Jehle, Weinhaus Kiderlen

przeciwko

Land Baden-Württemberg,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: K. Schiemann, prezes izby, E. Juhász i E. Levits (sprawozdawca), sędziowie,

* Język postępowania: niemiecki.

rzecznik generalny: A. Tizzano,
sekretarz: B. Fülöp, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 grudnia 2005 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Alexandra Jehlego i Weinhaus Kiderlen przez A.H. Meyera i B. Klausa, Rechtsanwälte,

— w imieniu rządu greckiego przez V. Kontolaimosa i K. Marinou działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu włoskiego przez I.M. Braguglię, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez D. Del Gaiza, avvocato dello Stato,

— w imieniu rządu cypryjskiego przez C. Likourgosa i A. Markoulli, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez M. Nolina i F. Erlbachera, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenie w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni rozporządzenia Komisji (WE) nr 1019/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie norm handlowych w odniesieniu do oliwy z oliwek (Dz.U. L 155, str. 27), zmienionego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1176/2003 z dnia 1 lipca 2003 r. (Dz.U. L 164, str. 12) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1019/2002").

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Alexandrem Jehle i sklepem Weinhaus Kiderlen (zwanymi dalej wspólnie „skarżącymi w postępowaniu głównym") a Land Baden-Württemberg w przedmiocie prawa skarżących w postępowaniu głównym do sprzedaży oliwy z oliwek metodą zwaną „bag in the box".

Ramy prawne

3 Zgodnie z art. 1 ust. 1 rozporządzenia Rady nr 136/66/EWG z dnia 22 września 1966 r. w sprawie ustanowienia wspólnej organizacji rynku olejów i tłuszczów (Dz.U. 172, str. 3025), zmienionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 1513/2001 z dnia 23 lipca 2001 r. (Dz.U. L 201, str. 4) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 136/66"), ustanowiona została wspólna organizacja rynku nasion oleistych, owoców oleistych, olejów i tłuszczów roślinnych, olejów i tłuszczów z ryb lub pochodzących od ssaków morskich. W ust. 2 tego artykułu ustanowiono listę produktów, do których znajduje zastosowanie rozporządzenie nr 136/66. Na liście tej znajduje się oliwa z oliwek.

4 Artykuł 35 ust. 1 rozporządzenia nr 136/66 nakłada obowiązek stosowania w obrocie oliwą z oliwek i z wytłoczyn z oliwek nazw i definicji określonych w załączniku do tego rozporządzenia. Zgodnie z ust. 2 tego artykułu wyłącznie rodzaje oliwy wymienione w pkt 1 lit. a) i b) oraz w pkt 3 i 6 załącznika mogą być oferowane w sprzedaży detalicznej.

5 Artykuł 35a ust. 1 rozporządzenia nr 136/66 ma następujące brzmienie:

„Normy handlowe, dotyczące w szczególności stopniowania jakości, opakowań zbiorczych i prezentacji, mogą zostać ustanowione w odniesieniu do produktów określonych w art. 1.

W przypadku gdy ustanowione są takie normy, produkty, których one dotyczą, mogą być wprowadzane do obrotu jedynie zgodnie z tymi normami".

6 Załącznik do rozporządzenia nr 136/66, zatytułowany „Opisy oraz definicje oliwy z oliwek oraz oliwy z wytłoczyn z oliwek określonych w art. 35", ma następujące brzmienie:

„1. Oliwa z oliwek pierwszego tłoczenia

Oliwa otrzymana z owoców drzew oliwnych wyłącznie środkami mechanicznymi albo innymi środkami fizycznymi, pod warunkiem że nie powoduje to zmian w oliwie, która nie została poddana żadnej innej obróbce poza czyszczeniem, przelewaniem, wirowaniem albo filtrowaniem, z wyłączeniem oliwy otrzymywanej przy użyciu rozpuszczalników albo środków wspomagających o działaniu chemicznym lub biochemicznym, albo w procesie ponownej estryfikacji, oraz zmieszanej z oliwami innych rodzajów.

Oliwa z oliwek pierwszego tłoczenia jest klasyfikowana i opisywana wyłącznie w następujący sposób:

a) Ekstra oliwa z oliwek pierwszego tłoczenia

Oliwa z oliwek pierwszego tłoczenia o maksymalnej wolnej kwasowości, wyrażonej w kwasie oleinowym, 0,8 g na 100 g, której pozostałe właściwości są zgodne z ustanowionymi dla tej klasy.

b) Oliwa z oliwek pierwszego tłoczenia

Oliwa z oliwek pierwszego tłoczenia o maksymalnej wolnej kwasowości, wyrażonej w kwasie oleinowym, 2 g na 100 g, której pozostałe właściwości są zgodne z ustanowionymi dla tej klasy.

[...]

3. Oliwa z oliwek — złożona z rafinowanej oliwy z oliwek i oliwy z oliwek pierwszego tłoczenia

Oliwa z oliwek otrzymana przez zmieszanie rafinowanej oliwy z oliwek oraz oliwy z oliwek pierwszego tłoczenia innej niż oliwy lampante, posiadająca zawartość wolnej kwasowości, wyrażonej w kwasie oleinowym nie większą niż 1 g na 100 g, której pozostałe właściwości są zgodne z ustanowionymi dla tej klasy.

[...]

6. Oliwa z wytłoczyn z oliwek

Oliwa otrzymana przez wymieszanie rafinowanej oliwy z wytłoczyn z oliwek i oliwy z oliwek pierwszego tłoczenia innej niż oliwa lampante, posiadająca zawartość wolnej kwasowości wyrażoną w kwasie oleinowym, nie większą niż 1 g na 100 g, której pozostałe właściwości są zgodne z ustanowionymi dla tej klasy".

7 Artykuł 1 rozporządzenia nr 1019/2002 stanowi:

„1. Nie uchybiając przepisom dyrektywy 2000/13/WE, niniejsze rozporządzenie ustanawia określone normy odnośnie do handlu na etapie detalicznym oliwą z oliwek oraz oliwą z wytłoczyn [z] oliwek, wymienione w pkt 1 lit. a) i b), pkt 3 i 6 załącznika do rozporządzenia nr 136/66/EWG.

2. Dla celów niniejszego rozporządzenia, etap detaliczny oznacza sprzedaż ostatecznemu [końcowemu] konsumentowi oliwy, jak określone [o której mowa] w ust. 1, zaprezentowanej [oferowanej] w stanie naturalnym lub zawartej w środkach spożywczych".

8 Artykuł 2 rozporządzenia nr 1019/2002 stanowi:

„Oliwa, jak wymieniono [o której mowa] w art. 1 ust. 1, prezentowana [oferowana] jest konsumentowi ostatecznemu [końcowemu] w opakowaniu o maksymalnej pojemności pięciu litrów. Takie opakowanie zaopatrzone jest w system zamknięcia, który nie może już być zapieczętowany, po tym jak został po raz pierwszy otwarty i jest zaopatrzone w etykietkę, zgodnie z art. 3–6.

Jednakże w przypadku oliwy przeznaczonej do spożycia w restauracjach, szpitalach, stołówkach i innych podobnych placówkach zbiorowych, państwa członkowskie mogą ustalić maksymalną pojemność opakowania powyżej pięciu litrów, w zależności od rodzaju placówki, o której mowa".

9 Artykuły 3–7 rozporządzenia nr 1019/2002 dotyczą etykietowania opakowań, zaś art. 8–10 normują kontrolę stosowania tego rozporządzenia, a także działania niezbędne do zapewnienia jego poszanowania.

10 Artykuły 11 i 12 rozporządzenia nr 1019/2002 zawierają liczne uregulowania przejściowe, mające na celu ustanowienie okresu dostosowawczego w odniesieniu do nowych norm, wprowadzonych na mocy tego rozporządzenia oraz umożliwienie przygotowania do jego stosowania.

11 Dyrektywa 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych (Dz.U. L 109, str. 29), zmieniona dyrektywą 2003/89/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 listopada 2003 r. w odniesieniu do oznaczania składników obecnych w środkach spożywczych (Dz.U. L 308, str. 15) (zwana dalej „dyrektywą 2000/13"), ma na celu, zgodnie z jej motywem czwartym, ustanowienie reguł wspólnotowych o charakterze ogólnym, stosowanych horyzontalnie do wszystkich środków spożywczych wprowadzanych do obrotu.

12 Dyrektywa ta określa zasady i metody etykietowania (art. 2) oraz ustanawia listę danych, których podanie na etykietach wszelkich środków spożywczych jest obowiązkowe, jak np. nazwa handlowa produktu, wykaz składników i minimalny okres przydatności do spożycia (art. 3). Zasady i odstępstwa dotyczące tych danych określone zostały w art. 4–17.

13 Zgodnie z art. 14 dyrektywy 2000/13, w przypadku gdy środki spożywcze są oferowane konsumentom końcowym lub zakładom żywienia zbiorowego bez opakowania lub gdy środki spożywcze są pakowane w miejscach sprzedaży na życzenie konsumenta albo pakowane do sprzedaży bezpośredniej, państwa członkowskie ustanawiają szczegółowe zasady dotyczące sposobu przedstawiania obowiązkowych danych oraz mogą zrezygnować z wymogu podawania wszystkich lub niektórych z tych danych, pod warunkiem zapewnienia nabywcom dostatecznej informacji.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

14 Skarżący w postępowaniu głównym prowadzą sprzedaż detaliczną oliwy z oliwek metodą zwaną „bag in the box". Oliwa jest w tym celu wlewana przez zakład butelkowania w dwuwarstwowe opakowania plastikowe („bag") o pojemności pięciu litrów, opatrzone znakiem pochodzenia i pieczęcią kontrolną. Opakowanie takie zamknięte jest korkiem jednokrotnego otwarcia, tak że wylanie oliwy wymaga przedziurawienia membrany. Opakowanie umieszcza się w glinianym naczyniu („box"), z którego wychodzi jedynie rurka do czerpania zawartości. Z takiego zespolonego opakowania („bag in the box") klient otrzymuje żądaną ilość oliwy do własnego, przyniesionego lub zakupionego na miejscu w sklepie naczynia. Klient może się zapoznać z danymi o pochodzeniu, jakości i cenie oliwy na etykiecie umieszczanej przez skarżących w postępowaniu głównym na glinianym naczyniu („box").

15 W lutym 2004 r. Landratsamt Ravensburg, Amt für Veterinärwesen und Verbraucherschutz (urząd ds. weterynaryjnych i ochrony konsumentów okręgu Ravensburg, zwany dalej „Landratsamt Ravensburg") nakazał skarżącym w postępowaniu głównym zaprzestać sprzedaży oliwy z oliwek powyżej opisaną metodą. Landratsamt Ravensburg wskazał, że z art. 2 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1019/2002 wynika nakaz sprzedaży konsumentom oliwy z oliwek jedynie w opakowaniu, którego pojemność maksymalna może wynosić pięć litrów.

16 Skarżący w postępowaniu głównym zwrócili się więc do Verwaltungsgericht Sigmaringen o stwierdzenie, że rozporządzenie nr 1019/2002 nie zabrania im dalszej sprzedaży oliwy z oliwek z zastosowaniem metody „bag in the box". Podnieśli oni w szczególności argument, że rozporządzenie nr 1019/2002 nie reguluje sprzedaży oliwy z oliwek luzem, a jedynie oliwy z oliwek w opakowaniu, w związku z czym art. 2 tego rozporządzenia nie ustanawia zakazu sprzedaży oliwy z oliwek luzem, lecz zasady sprzedaży oliwy z oliwek w opakowaniu.

17 Ich zdaniem rozporządzenie 1019/2002 zostało wydane w celu uzupełnienia dyrektywy 2000/13, w związku z czym w zakresie nieuregulowanym tym rozporządzeniem stosować należy dyrektywę. Artykuł 14 dyrektywy dopuszcza zaś oferowanie konsumentom środków spożywczych bez opakowania, zobowiązując państwa członkowskie do określenia sposobu podania danych obowiązkowych.

18 Skarżący w postępowaniu głównym utrzymują ponadto, że metoda „bag in the box" pozwala zapewnić ochronę konsumentów porównywalną z ograniczeniem możliwości sprzedaży oliwy z oliwek wyłącznie do sprzedaży oliwy w opakowaniu. Metoda ta zapewnia w szczególności, że konsumentom nie sprzedaje się oliwy niskiej jakości, spowodowanej stosowaniem dodatków, ani oliwy opatrzonej fałszywymi deklaracjami pochodzenia.

19 Sąd krajowy podaje to jednak w wątpliwość, wskazując w szczególności, że plastikowe opakowanie można bez większego trudu napełnić na nowo oraz że konsument nie widzi etykiety umieszczonej na tym opakowaniu, a jedynie jej kopię znajdującą się na naczyniu, w którym opakowanie to jest zamknięte.

20 Landratsamt Ravensburg kwestionuje wykładnię proponowaną przez skarżących w postępowaniu głównym. Utrzymuje on, że art. 2 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1019/2002 ustanawia zakaz oferowania konsumentom końcowym oliwy z oliwek bez opakowania.

21 W związku z powyższym Verwaltungsgericht Sigmaringen postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1. Czy art. 1–12 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1019/2002 [...] należy interpretować w ten sposób, że przepisy te ustanawiają również zasady oferowania konsumentom końcowym oliwy z oliwek i oliwy z wytłoczyn z oliwek bez opakowania?

2. Czy art. 2 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1019/2002 [...] należy interpretować w ten sposób, że przepis ten ustanawia zakaz oferowania konsumentom końcowym oliwy z oliwek i oliwy z wytłoczyn z oliwek bez opakowania?

3. Ewentualnie, czy art. 2 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1019/2002 [...] należy interpretować zawężająco, w ten sposób, że ustanawia on wprawdzie zakaz oferowania konsumentom końcowym oliwy z oliwek i oliwy z wytłoczyn z oliwek bez opakowania, lecz zakaz ten nie obejmuje sprzedaży oliwy z oliwek i oliwy z wytłoczyn z oliwek metodą »bag in the box«?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego i drugiego

22 Poprzez pierwsze i drugie pytanie, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy rozporządzenie nr 1019/2002, a w szczególności jego art. 2 akapit pierwszy, należy interpretować w ten sposób, że zgodnie z warunkami ustanowionymi w tym przepisie oliwę z oliwek i oliwę z wytłoczyn z oliwek można oferować w sprzedaży wyłącznie w opakowaniu.

23 Stwierdzić trzeba, że postawiona przez skarżących w postępowaniu głównym teza, jakoby sprzedaż konsumentom końcowym oliwy z oliwek i oliwy z wytłoczyn z oliwek luzem była dozwolona, ponieważ rozporządzenie nr 1019/2002 ustanawia jedynie normy handlowe w odniesieniu do sprzedaży pakowanej oliwy z oliwek i oliwy z wytłoczyn z oliwek, pozostawiając sprzedaż tej oliwy luzem poza zakresem swojego stosowania, jest nie do przyjęcia.

24 Podstawą prawną rozporządzenia nr 1019/2002 jest bowiem art. 35a rozporządzenia nr 136/66, którego ust. 1 akapit pierwszy stwierdza, że normy handlowe dotyczące w szczególności stopniowania jakości, opakowań zbiorczych i prezentacji mogą zostać ustanowione w odniesieniu do produktów określonych w art. 1 tego rozporządzenia. Produkty wymienione w tym ostatnim przepisie, do których należą oliwa z oliwek i oliwa z wytłoczyn z oliwek, zostały określone za pomocą nazwy

handlowej oraz kodów taryfowych, jakie noszą w nomenklaturze scalonej. Produkty nie są ani zdefiniowane, ani wyróżnione ze względów związanych z opakowaniem.

25 Produkty, których dotyczy konkretnie rozporządzenie nr 1019/2002, zostały wymienione w art. 1 ust. 1 tego rozporządzenia. Chodzi o rodzaje oliwy z oliwek i oliwy z wytłoczyn z oliwek wskazane w pkt 1 lit. a) i b) oraz w pkt 3 i 6 załącznika do rozporządzenia nr 136/66, w którym zostały one sklasyfikowane ze względu na ich charakterystykę jakościową i niezależnie od tego, czy są sprzedawane w opakowaniu, czy luzem.

26 Rozporządzenie nr 1019/2002 ustanawia normy handlowe dotyczące opakowania tych rodzajów oliwy, w szczególności w celu zapewnienia autentyczności pochodzenia. Artykuł 2 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1019/2002 stanowi więc, że oliwę należy oferować konsumentom końcowym w opakowaniach, których pojemność nie przekracza pięciu litrów i których jednokrotne otwarcie uniemożliwia już ponowne zapieczętowanie. Opakowania te muszą być poza tym oznaczone zgodnie z art. 3–6 rozporządzenia nr 1019/2002.

27 Normy te obowiązują w odniesieniu do wszystkich rodzajów oliwy wymienionych w art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1019/2002 i przewidują tylko jedno odstępstwo, ustanowione wprost w art. 2 akapit drugi tego rozporządzenia. Odstępstwo to, nie dotyczące zresztą obowiązku pakowania oliwy oferowanej do sprzedaży, a tylko pojemności opakowań, upoważnia państwa członkowskie do wyznaczenia większej niż pięć litrów maksymalnej pojemności tych opakowań dla oliwy przeznaczonej do spożycia w zakładach żywienia zbiorowego, w sposób uzależniony od charakteru zakładu.

28 Z całości powyższych rozważań wynika, że z wyjątkiem odstępstwa, o którym mowa w punkcie poprzednim, oliwę z oliwek i oliwę z wytłoczyn z oliwek można oferować konsumentom końcowym jedynie zgodnie z normami określonymi w art. 2 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1019/2002, w tym między innymi zgodnie z wymogiem sprzedaży w opakowaniu, o którym mowa w tym przepisie. Zgodnie bowiem z art. 35a ust. 1 akapit drugi rozporządzenia nr 136/66 w razie istnienia norm handlowych produkty, do których mają one zastosowanie, można wprowadzać do obrotu jedynie w zgodzie z tymi normami.

29 Wykładni tej nie podważa zawarte w art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1019/2002 zastrzeżenie, zgodnie z którym normy handlowe w odniesieniu do oliwy z oliwek i oliwy z wytłoczyn z oliwek zostały ustanowione „[n]ie uchybiając przepisom dyrektywy 2000/13/WE".

30 Zgodnie z pierwszym motywem rozporządzenia nr 1019/2002 szczególne zasady etykietowania ustanowione w tym rozporządzeniu uzupełniają zasady przewidziane w dyrektywie 2000/13, które są przepisami o charakterze generalnym i horyzontalnym, obowiązującymi w odniesieniu do wszystkich środków spożywczych wprowadzanych na rynek. W związku z tym zawarte w art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1019/2002 odniesienie do dyrektywy 2000/13 należy rozumieć nie w ten sposób, że ma ono na celu ustanowienia odstępstwa lub zwolnienia od szczególnych zasad etykietowania oliwy z oliwek i oliwy z wytłoczyn z oliwek ustanowionych w rozporządzeniu nr 1019/2002, lecz że poza tymi szczególnymi zasadami służy ono zapewnieniu poszanowania generalnych zasad ustanowionych w dyrektywie 2000/13.

31 Stąd w zakresie etykietowania oliwy z oliwek i oliwy z wytłoczyn z oliwek przepisy dyrektywy 2000/13 przewidujące na przykład obowiązek podania masy netto lub

daty przydatności do spożycia obowiązują jednocześnie ze szczególnymi zasadami ustanowionymi w rozporządzeniu nr 1019/2002, a zwłaszcza w art. 3–6.

32 Natomiast art. 14 dyrektywy 2000/13, na który powołują się skarżący w postępowaniu głównym, twierdząc, że upoważnia on państwa członkowskie do wydania przepisów, zgodnie z którymi dane, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 2 tej dyrektywy, należy wskazać na środkach spożywczych oferowanych do sprzedaży bez opakowania, nie znajduje zastosowania, gdyż po pierwsze art. 2 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1019/2002 zabrania oferowania oliwy z oliwek i oliwy z wytłoczyn z oliwek do sprzedaży w ten sposób, a po drugie państwom członkowskim przysługuje wyłącznie kompetencja w odniesieniu do maksymalnej pojemności opakowań przeznaczonych dla zakładów żywienia zbiorowego.

33 Na pierwsze i drugie pytanie trzeba więc udzielić odpowiedzi, iż rozporządzenie nr 1019/2002, a w szczególności jego art. 2 akapit pierwszy należy interpretować w ten sposób, że oliwę z oliwek i oliwę z wytłoczyn z oliwek można oferować konsumentom końcowym wyłącznie w opakowaniu spełniającym wymagania ustanowione w tym przepisie.

W przedmiocie pytania trzeciego

34 Poprzez trzecie pytanie, sformułowane jako pytanie ewentualne, sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy art. 2 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1019/2002 można interpretować w ten sposób, że nie zabrania on takiego sposobu sprzedaży, jak stosowany przez skarżących w postępowaniu głównym (metoda „bag in the box").

35 Skarżący w postępowaniu głównym twierdzą, że metoda „bag in the box" zapewnić może konsumentom ochronę porównywalną do tej, jaką zapewnia ograniczenie sprzedaży oliwy z oliwek wyłącznie do sprzedaży w opakowaniu. Z tego względu sąd krajowy stawia pytanie, czy szczególne cechy tego sposobu sprzedaży mogłyby stać na drodze zakazu jego stosowania.

36 Należy w tej kwestii przypomnieć, że w ramach procedury, o której mowa w art. 234 WE, opartej na jasnym podziale zadań między sądami krajowymi a Trybunałem, wszelka ocena stanu faktycznego należy do kompetencji sądów krajowych. Trybunał nie jest zatem właściwy do rozstrzygania co do stanu faktycznego sprawy przed sądem krajowym lub do stosowania w stosunku do przepisów lub sytuacji krajowych norm wspólnotowych, których interpretacji dokonał, ponieważ te kwestie należą do wyłącznej kompetencji sądów krajowych (wyrok z dnia 9 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-211/03, C-299/03 i od C-316/03 do C-318/03 HLH Warenvertrieb i Orthica, Zb.Orz. str. I-5141, pkt 96).

37 Trybunał może jednak dostarczyć sądowi krajowemu elementów wykładni prawa wspólnotowego, które mogą być pomocne przy stosowaniu przepisów tego prawa (wyrok z dnia 23 października 1975 r. w sprawie 35/75 Matisa Maschinen, Rec. str. 1205, pkt 3).

38 Jak wskazano w pkt 28 niniejszego wyroku, art. 35a ust. 1 akapit drugi rozporządzenia nr 136/66 stanowi, że w razie istnienia norm handlowych, produkty, do których mają one zastosowanie, można wprowadzać do obrotu jedynie w zgodzie z tymi normami.

39 Stąd sposób sprzedaży oliwy z oliwek i oliwy z wytłoczyn z oliwek należy oceniać w punktu widzenia warunków ustanowionych w art. 2 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1019/2002 i uznać za niezgodny z tym rozporządzeniem, jeżeli nie czyni zadość tym warunkom.

40 W niniejszym przypadku stwierdzić trzeba, że przy takim sposobie sprzedaży, jak stosowany przez skarżących w postępowaniu głównym, zakup przez końcowego konsumenta oliwy z oliwek lub oliwy z wytłoczyn z oliwek zakłada przelanie jej na miejscu sprzedaży z pojemnika, który jest otwarty lub który trzeba otworzyć, do naczynia zakupionego lub przyniesionego przez tego konsumenta.

41 Ze względu zaś na konieczność przelania oliwy taki sposób sprzedaży nie spełnia ustanowionego w art. 2 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1019/2002 wymogu, by oliwa z oliwek była oferowana konsumentom końcowym, to znaczy wprowadzana na rynek, w opakowaniu, którego jednokrotne otwarcie uniemożliwia ponowne zapieczętowanie.

42 W związku z tym nie można powoływać się, jak czynią to skarżący w postępowaniu głównym, na zgodność opakowania, z którego przelewa się oliwę z oliwek lub oliwę z wytłoczyn z oliwek, z wymogami dotyczącymi maksymalnej pojemności, sposobu zamknięcia oraz etykietowania ustanowionymi w art. 2 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1019/2002. Wymaganie dotyczące sposobu zamknięcia, ustanowione, zgodnie z drugim motywem rozporządzenia nr 1019/2002, w celu zapewnienia autentyczności oliwy z oliwek, oznacza bowiem, że konsument końcowy sam może otworzyć opakowanie.

43 Podobnie nie można twierdzić, jak czyni to Komisja Wspólnot Europejskich, że taki sposób sprzedaży, jaki jest przedmiotem sprawy przed sądem krajowym, należy uznać za zgodny z prawem, o ile tylko pojemniki, do których nalewa się oliwę spełniają wymogi w zakresie maksymalnej pojemności, sposobu zamknięcia i etykietowania ustanowione w art. 2 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1019/2002. Nałożenie odpowiedniego zamknięcia dopiero w momencie wydania towaru końcowemu konsumentowi nie pozwala zrealizować celu, jakiemu służyć ma nałożenie obowiązku stosowania takich zamknięć, gdyż niebezpieczeństwo naruszenia autentyczności oliwy z oliwek i oliwy z wytłoczyn z oliwek występuje na etapie poprzedzającym wydanie jej konsumentowi.

44 Ponadto uzależnienie oceny zgodności z prawem sposobu sprzedaży od badania przyniesionych, niejednokrotnie przez samych konsumentów, naczyń, do których oliwa z oliwek lub oliwa z wytłoczyn z oliwek jest przelewana na miejscu sprzedaży, skutkowałoby uznaniem tego sposobu sprzedaży w niektórych przepadkach za zgodny, a w innych za niezgodny z prawem, choć co do istoty nie byłoby tu różnicy. Rozstrzygnięcie takie spowodowałoby trudności w jakiejkolwiek kontroli poszanowania rozporządzania nr 1019/2002.

45 W związku z powyższymi rozważaniami należy na trzecie pytanie udzielić odpowiedzi, iż art. 2 akapit pierwszy rozporządzenia 1019/2002 należy interpretować w ten sposób, że zabrania on takiego sposobu sprzedaży, jak stosowany przez skarżących w postępowaniu głównym, który nie spełnia warunków ustanowionych w tym przepisie.

W przedmiocie kosztów

46 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem krajowym; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

1) **Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1019/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie norm handlowych w odniesieniu do oliwy z oliwek, zmienione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1176/2003 z dnia 1 lipca 2003 r., a w szczególności jego art. 2 akapit pierwszy należy interpretować w ten sposób, że oliwę z oliwek i oliwę z wytłoczyn z oliwek można oferować konsumentom końcowym wyłącznie w opakowaniu spełniającym wymagania ustanowione w tym przepisie.**

2) **Artykuł 2 akapit pierwszy rozporządzenia 1019/2002, zmienionego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1176/2003, należy interpretować w ten sposób, że zabrania on takiego sposobu sprzedaży, jak stosowany przez A. Jehlego i Weinhaus Kiderlen, który nie spełnia warunków ustanowionych w tym przepisie.**

Podpisy